

REGIONÁLNÍ MUZEUM V MIKULOVĚ V ROCE 1991

Regionální muzeum se sídlem v Mikulově je kulturně výchovnou institucí, jehož působnost se neomezuje pouze na dokumentaci přírody, pravěkého a středověkého osídlení včetně dokumentace současného regionu, ale v celostátním měřítku se podílí na dokumentaci vinohradnictví a vinařství. V rámci své působnosti shromažďuje, konzervuje a uchovává sbírkové fondy, spolupracuje s různými institucemi i širokou veřejností a shromažďuje kolem sebe aktivisty z řad dobrovolných spolupracovníků.

Součástí Regionálního muzea byl v roce 1991 Památník bratří Mrštíků v Divákách a Archeologická expozice v Dolních Věstonicích. Muzeum bylo a doposud je operativním správcem zámeckého areálu v Mikulově, bývalé Synagogy, renesančního domu na Brněnské ulici č. 9, vinařského domu na Koněvově 22, objektu bývalého kapucínského kostela na Vrchlického ulici, Lichtenštejnského zámku na Pohansku u Břeclavi, kostela sv. Linharta na ostrově vodní nádrže bývalé obce Mušov a původní školy v Dobrém Poli, kde je umístěn depozitář sbírek.

Již z tohoto krátkého úvodu vyplývá různorodost a mnohotvárnost pracovní náplně muzejních pracovníků včetně stavebně restaurátorské činnosti, zabezpečované u objektů ve správě muzea. V 1. pololetí loňského roku byla dokončena fasáda objektu vinárenského traktu a probíhaly práce na fasádě východní stěny. Současné jsou prováděny adaptační práce v interiéru zámku na Pohansku a je realizována II. etapa rekonstrukce zámeckého parku v Mikulově. Jejich součástí byly zmlazovací práce na porostu, dosadba rostlinného materiálu, budování pochůzných ploch, rozvody vody a elektrických kabelů a stavebně restaurátorské práce na anglickém dvorku a kašně.

V oblasti muzejní sféry si v krátkosti připomeňme nejdůležitější akce za kalendářní rok 1991, k nimž bezesporu náleží organizace výstav, kterým věnovali odborní pracovníci, kromě své vlastní sbírkotvorné a vědecké výzkumné činnosti, velkou pozornost.

Profilová výstava muzea v rakouském příhraničním Falkensteinu pod názvem "Muzeum Mikulov se představuje" měla našim blízkým sousedům přiblížit bohatství různorodých aktivit jednotlivých oborů, včetně historického zázemí Mikulova a přírodních krás celého regionu. Výstava byla otevřena vernisáží 3. 5., animována 9. 5. ochutnáváním vín vinařů z Falkensteinu a Mikulova a poté 11. 5. 1991 koncertem vokálně instrumentálního souboru Tibia z Brna. Výstava trvala do 26. 5. 1991 a v dalších letech by na ni měly navázat expozice, prezentující podrobněji výsledky dosažené v jednotlivých oborech, zastoupených v muzeu.

K zahájení návštěvní sezony 1991 připravili pracovníci katedry archeologie filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně ve spolupráci s muzeem výstavu "Břeclav - Pohansko, slovanský památník". Výstava instalovaná v prostorách mikulovského zámku až do doby znovuoctvení rekonstruovaného Lichtenštejnského empírového zámku z let 1810 až 1811 přibližuje návštěvníkům výsledky systematického archeologického výzkumu na proslulé slovanské lokalitě. V časovém i tematickém sledu jsou zde prezentovány výsledky dlouholetých výzkumů, včetně konkrétních nálezových situací. Lze obdivovat zručnost dávných kovářů, zbrojníků či bednářů, většinu návštěvníků jistě zaujmou různá ozdobná kování, zlaté a stříbrné šperky, jakož i kolekce hrnčířských výrobků, zemědělských nástrojů, kostěných výrobků a zbraní.

Dojisté míry vrcholem výstavní sezony se stala vernisáž archeologické výstavy "Královská hrobka z Mušova" - Barbaři a Římané nad středním Dunajem v prvních dvou stoletích nového letopočtu. Byla připravována ve spolupráci s Archeologickým ústavem ČSAV Brno a Dolnorakouským zemským muzeem v Traismauer u příležitosti konání XII. Světového archeologického kongresu, který se uskutečnil počátkem září loňského roku v Bratislavě. Po zahájení 16. srpna 1991 ji za necelé tři měsíce zhlédlo cca 8 000 návštěvníků, včetně účastníků kongresové exkurze. Na 70 odborníků ze všech světadílů nešetřilo slovy chvály a uznání na adresu organizátorů výstavy. O celé akci je v našem zpravodaji podrobně pojednáno výše. A ti, kdož nestihli navštívit výstavu loni v Mikulově, mají tuto možnost od 1. dubna do konce října 1992 v prostorách Muzea pro časné dějiny v dolnorakouském Traismauer. Rovněž v souvislosti s kongresovou exkurzí byla v Dolních Věstonicích rozšířena expozice o nálezy kosterních pozůstatků lovců mamutů a o prezentaci unikátního mladopaleolitického trojhrubu, objeveného v Dolních Věstonicích v poloze "Nad cihelnou".

Další plánované i neplánované výstavní akce se vyznačovaly pestrou mozaikou repertoáru a těšily se značné pozornosti veřejnosti. V úvodní místnosti sledu expozic RMM byla počátkem sezony instalována výstava fotografií RNDr. Petra Macháčka "Proměny krajiny pod Pálavou", sugestivně zachycující nejen krásy přírodních zákoutí s unikátní flórou a faunou, ale i postupnou devastaci tohoto mikroregionu v souvislosti s budováním "velké stavby socialismu" Vodního díla Nové Mlýny na řece Dyji. V září byla výstava přechodně umístěna v Popicích, u příležitosti oslav založení obce, na kterých participovalo muzeum i přednáškou o nejdůležitějších archeologických výzkumech na katastru obce a o její nejstarší historii.

Další tematicky blízká výstava s názvem "Moravská krajina ve fotografiích Miloše Spurného", připravená v návaznosti na ekologické téma XXI. mikulovského sympozia, byla muzeu zapůjčena Moravskou galerií v Brně.

Předdeslanou šíři expozičních záměrů dále dokumentuje výstava, tentokrát drobné interiérové plastiky nazvaná "K. Křivánek - keramika", proběhnoucí ve dnech 4. 7. až 31. 7. 1991. Na výstavě byl prezentován výběr autorovy tvorby z let 1989 - 1991, jehož základ tvořily glazované keramické kachle, doplněné drobnou figurální keramikou. Použitý materiál - vysoko pálená poštorenská kamenina vymezuje autorovi poměrně úzkou barevnou škálu, aby tak na druhé straně pomohla zcelovat výsledný tvar svojí distinktivní barevností.

V předvánočním čase měla veřejnost jedinečnou možnost zhlédnout v nově zpřístupněných prostorách mikulovského zámku profilovou výstavu obrazů francouzského malíře maďarského původu Vasarelyho, světově proslulého představitele optického umění a kinetismu. Obrazy, zapůjčené ze soukromé sbírky pana Tibora Czepeie z Budapešti, představovaly reprezentativní výběr umělcova díla, jehož princip geometrické abstrakce je založen na kombinaci vzájemně propojených prvků, umístěných v pravidelných rytmických řadách. Tento rytmus je pak na některých místech měněn, deformován nebo

záměrně porušován, čímž je vytvářeno určité napětí, ona divácky nejpřitažlivější hra nekonečného množství poutavých obrazců. V. Vasarely, jedna z posledních žijících osobností, zakladatelů moderního výtvarného umění 20. století, přispěl svým osobním tzv. žlutým manifestem k novodobé renesanci serigrafie a jeho výtvarný styl a nápady našly široké uplatnění v praktickém užití od dekorativního umění, reklamy, propagace až po módu a rozsáhlé aplikace v architektuře.

Organizování výstav to je ta viditelná část náplně činnosti muzeí, kterou se prezentují na veřejnosti, za tím vším se však skrývá každodenní vědecko- výzkumná práce, aby bylo, laicky řečeno, co a jak vystavovat. Muzeum v Mikulově se soustřeďuje na komplexní dokumentaci regionu od nejstaršího prehistorického období až po současný život včetně zkoumání přírody. Vzpomeňme alespoň nejdůležitější úkoly jednotlivých disciplín. V oblasti ornitologie byla sledována avifauna Lednických rybníků a Novomlýnských nádrží včetně sledování hnízdění ptáků, zejména kormoránů a čápů bílých v okrese Břeclav, entomologie se zaměřila na výzkum biotopů, charakteristických pro tuto oblast, t. j. zejména step, lužní les a slaniska. Zvláštní pozornost byla věnována bývalému hraničnímu pásmu a to i z hlediska botaniky.

Historické pracoviště časově i teritoriálně zaujímá velmi široké spektrum problematiky. V důsledku zvýšené stavební aktivity provedli archeologové několik záchranných výzkumů; sídliště věteřovské kultury v Mikulově-Mušlově, v Mikulově - Pod strání bylo zkoumáno sídliště z mladší doby bronzové, byl proveden sondážní průzkum v souvislosti s chystanou stavební rekonstrukcí zámku v Břeclavi a z téhož hlediska došlo ke stavebně historickému průzkumu Ditrichštejnské hrobky v Mikulově, včetně výzkumu kanovnícké krypty. Byl dokončen sondážní průzkum mladohradištního opevnění na lokalitě Drnholec - Liščí díry a akce menšího rozsahu se uskutečnily v Moravské Nové Vsi a v Bořeticích. Na rok 1992 je naplánován větší archeologický výzkum na náměstí T. G. Masaryka v Břeclavi, kde bude stát nový kostel sv. Václava.

Historické bádání bylo zaměřeno zejména na zpracování informačního fondu ke stavební historii města Mikulova ze sbírek muzea a z dokumentace stavebního odboru MÚ v Mikulově a na soupis historických vinařských tratí na katastru Mikulova. V součinnosti několika institucí byla připravována studie o historii židovského ghettá v Mikulově, jejímž rezultátem bude v roce 1992 putovní výstava nazvaná "Po stopách zapomenutých myšlenkových proudů Židů a Novokřtěnců v Mikulově". Tato historická výstava má i svou vlastní zvláštní historii. V létě roku 1991 strávilo několik mladých vídeňských učitelů týden prázdnin v Mikulově. Město i s jeho poněkud pošramocenou krásou je okouzlo. Chtěli hlouběji poznat historii města a tak jejich kroky zcela přirozeně vedly do muzea. A odtud byl již jen krůček k myšlence, aby muzeum uspořádalo výstavu určenou těm, kteří městem obvykle jen projíždějí. Iniciátory, ale samozřejmě také zhotovitele výstavy nadmíru zaujal fakt, že ve městě žili po dlouhá staletí vedle sebe Češi a Němci, katolíci, nekatolíci a židé v atmosféře svornosti, tak udivující tehdejší návštěvníky z dalekých zemí.

Z bohaté aktivity etnografického studia, zaměřeného na výraznou národopisnou oblast Podluží, vzpomeňme výzkum úpravy hlavy na Podluží - byl natočen videozáznam obřadního zaplétání vlasů v Dolních Bojanovicích, výzkum vlivu souborů na inovaci taneční tradice na Podluží a mapování kulturních vztahů mezi obcemi Lanžhot a Brodské. Ukázky lidového umění z jižní Moravy v časovém rozpětí od počátku 19. století až po současnost budou v roce 1992 prezentovány na výstavě, kterou uspořádá Regionální muzeum v Mikulově pro městské muzeum v Poysdorfu. Rakouští návštěvníci tak budou mít možnost poznat a najít i podobné rysy v bohaté pokladnici lidové kultury, ve vzácném odkazu předků. Vždyť v písních, zvycích či krojích žije tradice dál, i když i zde se procesy a snahy přiblížit vesnici městu poněkud neblaze podepsaly na estetickém cítění a tvůrčích schopnostech lidových vrstev.

Z kulturních akcí za rok 1991, na nichž se muzeum podílelo, vzpomeňme alespoň spolupráci při Kytarovém festivalu na počátku července, zajištění degustace vína, módní přehlídky, ukázek historického šermu a koncertu Wallingerova kvarteta v rámci Slavností tří měst. V prosinci se uskutečnilo koncertní předvánoční matiné pod názvem Advent bez hranic, jehož se účastnily soubory z Mikulova, Bratislavy a rakouského Matzenu.

(zpracovala Evženie Klanicová)